УДК:338.439
JEL E270

Кундєєва Г.О., к.е.н., доцент, докторант,
Національний університет харчових технологій
Мартинюк Л.А., к.е.н., доцент,
Київський національний університет імені Тарас Шевченка

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Розглянуто стан та перспективи розвитку харчової промисловості України. Визначено можливості структурних зрушень у діяльності підприємств харчової промисловості. Проаналізовано структуру виробництва, а також ідентифіковано структуру та динаміку змін експорту та імпорту основних продовольчих груп. Запропоновано основні напрямки виходу харчової промисловості з кризового стану та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Ключові слова*: харчова промисловість, продовольча безпека, експорт продовольства, імпорт продовольства.*

Постановка проблеми. Проблема продовольчої безпеки є актуальною у всі часи, оскільки якість та рівень харчування населення характеризують рівень економічного розвитку країни, а рівень забезпечення населення продовольством розглядається як найважливіший фактор, що є визначальним критерієм оцінки соціального життя, ефективності економіки та державного устрою країни в цілому. Глобалізація та інтеграція України у світову економіку змінюють конкурентне середовище продовольчого ринку і ставлять під загрозу забезпечення продовольчої незалежності країни.

Проте, у контексті формування нової парадигми продовольчої безпеки України [1] , розвиток харчової промисловості має здійснюватися з урахуванням впливу на стан здоров'я та тривалість життя населення, забезпечення фізичної та економічної доступності продуктів харчування для всіх верств населення та, впливу на навколишнє середовище.

Аналіз останніх публікацій. Вітчизняні та зарубіжні вчені О. Варченко, Л. Дейнеко, З. Ілліна, Д. Крисанов, О. Лисенко, Т. Мостенська, Б. Пасхавер, П. Саблук, М. Сичевський, Н. Скопенко, І. Федулова та інші досліджували особливості діяльності підприємств харчової промисловості, приділяючи значну увагу питанням продовольчої безпеки. Разом з тим, окремі питання ще залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, практично залишається недослідженим таке складне, але дуже важливе питання, як структурні зрушення у діяльності підприємств харчової промисловості.

Метою статті є дослідження структурних зрушень у діяльності підприємств харчової промисловості у контексті забезпечення продовольчої безпеки країни.

Результати дослідження Проведений аналіз наукової літератури [2; 3; 4; 5] свідчить про те, що харчова промисловість має низку системних проблем: низький рівень інтеграції підприємств у ланцюгах доданої вартості; відсутність необхідної інфраструктури для розвитку інтеграційних процесів у галузі; незабезпеченість переробних підприємств якісною сировиною, особливо м'ясо- та молокопереробних підприємств, у зв'язку з тим,

що понад 50% сировини – це сировина від господарств населення; повільне впровадження міжнародних стандартів управління якістю та безпечністю харчової продукції на підприємствах галузі (в Україні лише близько 34 % підприємств харчової галузі впровадили міжнародні системи контролю якості та безпеки харчових продуктів [6].

Проте для визначення перспектив розвитку та структурних зрушень у харчовій промисловості, насамперед, у контексті забезпечення продовольчої безпеки країни, необхідно визначитися з ємністю вітчизняного ринку продовольства. Проведений аналіз наукових праць з даного питання, вказує на те, що місткість продовольчого ринку формується під впливом таких макроекономічних чинників, як платоспроможність населення, стан розвитку аграрного сектору та харчової промисловості, раціональність зовнішньоекономічної діяльності [7].

Джерелом даних для визначення загальних обсягів споживання основних продуктів харчування (ємність вітчизняного ринку продовольства) є звіти сільськогосподарських підприємств, заготівельних і торгівельних організацій, матеріали обстежень домогосподарств. Для визначення оцінки нормативної ємності внутрішнього споживчого ринку продовольства нами використано показники раціональної норми споживання окремих видів продовольства, що входять до складу споживчого кошика. Нормативна ємність внутрішнього ринку продовольства визначається як сума добутків норми споживання певного виду продовольства та чисельності населення (табл. 1).

Таблиця 1

Фактична та фізіологічна ємність внутрішнього ринку продовольства в Україні за період 1995-2013 рр.

Показники	Фактична ємність внутрішнього ринку			Фізіологічна ємність (за умови дотримання раціональних норм споживання)			Абсолютне відхилення фактичної ємності ринку від фізіологічно обґрунтованої		
	1995 р.	2000 р.	2013 р.	1995 р.	2000 р.	2013 р.	1995 р.	2000 р.	2013 р.
Хліб та хлібопродукти	6641,9	6173,8	4937,9	5224,6	4992,4	4600,9	1417,3	1181,4	337
М'ясо і м'ясопродукти	2012,2	1621,3	2555,5	4138,3	3954,4	3644,2	-2126,1	-2333,1	-1088,7
Молоко та молочні продукти	12601	9841,5	10062,7	19656,8	18783,3	17310,1	-7055,8	-8941,8	-7247,4
Риба та рибні продукти	186,2	415,2	665,1	1034,6	988,6	911,1	-848,4	-573,4	-246
Яйця	510,8	473,9	812,9	868,2	827,8	762,9	-357,4	-353,9	50
Овочі та баштанні	5002,1	5027	7438,8	8328,3	7958,2	7334	-3326,2	-2931,2	104,8
Плоди, ягоди та виноград	1727,7	1448,3	2564,6	4655,6	4448,7	4099,8	-2927,9	-3000,4	-1535,2
Картопля	6404	6692,8	6167,9	6414,3	6129,3	5648,6	-10,3	563,5	519,3
Цукор	1634,6	1819	1690	1965,7	1878,3	1731	-331,1	-59,3	-41
Олія рослинна	424,2	464,6	605,9	672,5	642,6	592,2	-248,3	-178	13,7

Джерело: розраховано на основі [8]

Як свідчать наведені у таблиці дані, спостерігається стала негативна тенденція щодо споживання молока та молокопродуктів, м'яса та м'ясопродуктів, риби та рибопродуктів, а також плодів, ягід. Такий стан недостатнього споживання харчових продуктів, що є постачальниками білку, ненасичених кислот та вітамінів до організму людини провокує виникнення хронічних неінфекційних захворювань. У той же час відбувається перевищення фактичного обсягу споживання хлібних продуктів та картоплі, тобто спостерігається надмірне споживання простих вуглеводів і як наслідок, виникнення ожиріння та надмірної ваги. Позитивним є перевищення фактичного споживання овочів та баштанних культур.

Обсяг внутрішнього ринку продовольчих товарів у вартісному вигляді в Україні визначається за даними бюджетних обстежень домогосподарств населення. Згідно з інформацією, наведеною в таблиці 2, вартість усіх спожитих продуктів харчування в Україні у 2013 р. становила 403,4 млрд. грн. з яких майже 14 млрд. грн. – вартість харчування поза домом.

Таблиця 2

Структура споживчих витрат на харчування в Україні

Продукція	Сукупні споживчі витрати, млн. грн.				Структура сукупних споживчих витрат, %			
	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2010 р	2011р.	2012р.	2013р.
М'ясо та м'ясопродукти	79746,3	85935,4	94838,5	98777	23,8	22,9	24,9	24,5
Молоко та молочні продукти	43537,6	49587,1	52491,1	56039	13	13,2	13,8	13,9
Яйця	7817,9	7987,1	9316,1	10173,2	2,3	2,1	2,4	2,5
Овочі	50610,7	54832,8	42263,9	50202,5	15,1	14,6	11,1	12,4
з них-картопля	17733	18929,9	10353,5	15081,7	5,3	5	2,7	3,7
Фрукти	19981,6	23562,8	25643,3	26089,3	6	6,3	6,7	6,5
Цукор*	26839,9	29592,9	27569,3	28399	8	7,9	7,2	7
Олія	10277,2	13365,5	13504,4	13413	3,1	3,6	3,5	3,3
Риба та рибні продукти	19257,3	20625,4	22792	24196,7	5,7	5,5	6	6
Хлібні продукти	42942,2	50142,7	50029	52156,1	12,8	13,4	13,1	12,9
Інші продукти харчування	6790,8	7819,5	8156,4	8585,9	2	2,1	2,1	2,1
Безалкогольні напої	16718,2	18842,1	20662,2	21378,1	5	5	5,4	5,3
Харчування поза домом	11013,8	12891,6	13192,6	13970,6	3,3	3,4	3,5	3,5
Усього сукупних витрат на харчування	335533,5	375185,1	380458,8	403380,3	100	100	100	100

Джерело: розраховано на основі [8]

Структура споживчих витрат на харчування в Україні свідчить про те, що найбільш вагомими у грошовому вимірі для пересічного українця є харчові продукти тваринного походження, а саме на м'ясо і м'ясопродукти припадає майже чверть всіх витрат на продовольство, друге місце займають витрати на молоко та молокопродукти. Проте, за досліджуваний період скоротилась частка витрат на овочі – з 15,1% у 2010 році до 12,4% у 2013 р. Необхідно також зазначити, що всі розвинуті країни регулюють більшість цін на продукти харчування. Це робиться з метою збереження відповідного соціального статусу громадянина за рахунок підтримки певного рівня реальних доходів. Проте зміна співвідношення цін на певні види продукції стимулює структурні перетворення у галузі залежно від кон'юнктури ринку або національних інтересів.

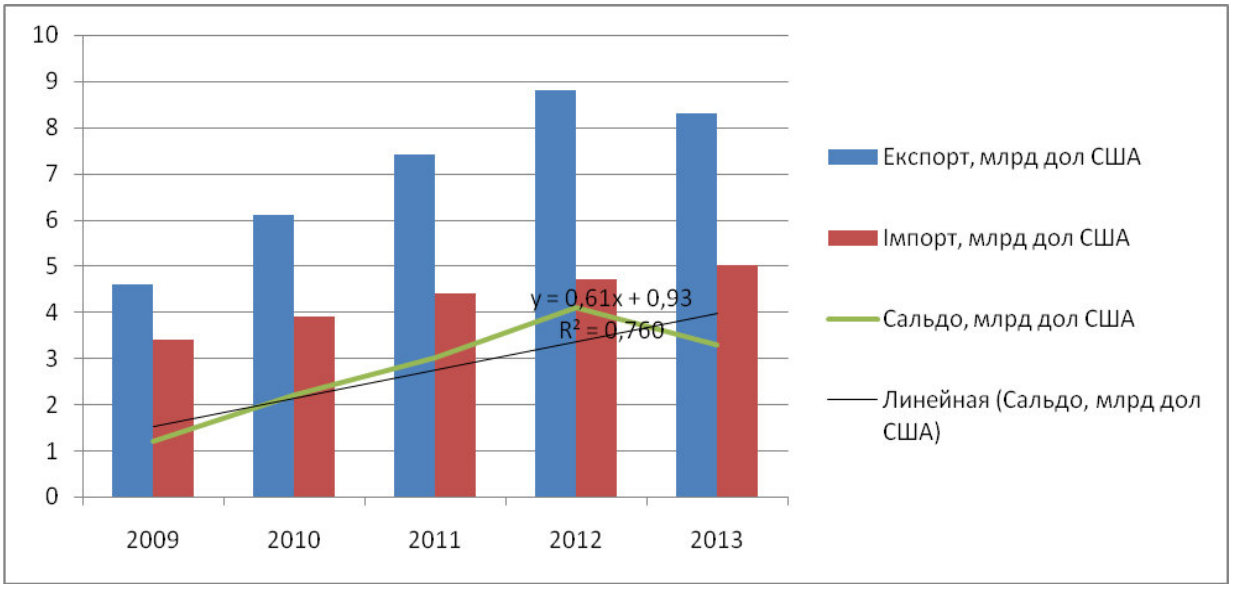
Виходячи з того, що продовольчу безпеку можна розглядати за допомогою системи ринкових інструментів як стан попиту та пропозиції на сільськогосподарську сировину і харчові продукти, то необхідно аналізувати пропозицію харчових продуктів не тільки за обсягом, а і за структурою.

У структурі реалізованої промислової продукції виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за 2012 рік найбільша частка припадає на: виробництво напоїв – 19,3 %, м'яса та м'ясних продуктів – 15,4%, молочної продукції – 14 %, олії та тваринних жирів – 11 %, тютюнових виробів – 5,8 %, хліба і хлібобулочних виробів – 5 %, перероблення і консервування овочів та фруктів – 4,6 %, какао, шоколаду та цукристих кондитерських виробів –3,7 %.

У 2013 році у структурі реалізованої промислової продукції виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів лідером стає виробництво олії та тваринних жирів – 15,8 %, зменшується частка напоїв – 15,3 %, м'яса та м'ясних продуктів – 13,8 %, молочних продуктів – 13,1 %, тютюнових виробів – 5,3 %, проте зростає частка хліба, хлібобулочних і борошняних виробів – 8,4 %, какао, шоколаду та цукристих кондитерських виробів – 7,1 %, перероблення та консервування фруктів і овочів – 4,4 % [8].

Слід зазначити, що забезпечення пропозиції продовольства повинно відбуватися за рахунок національного виробництва та допустимих обсягів імпорту для забезпечення фізичної та економічної доступності якісних продуктів харчування для населення України. Для цього необхідно дослідити зовнішньо економічну діяльність підприємств харчової промисловості.

Нинішня модель взаємодії України зі світовим ринком характеризується надмірною відкритістю національної економіки, зростанням обсягів імпортоспоживання товарів з високою доданою вартістю і експортом переважно сировинних товарів та залежністю національної економіки від кон'юнктури світових товарних ринків. За таких умов зростання обсягів імпорту може нести загрози порушення національної безпеки та формування надвисокої залежності внутрішнього виробництва і споживання від імпортних товарів, що й обумовлює актуальність дослідження. Динаміка обсягів експорту та імпорту продукції харчової промисловості наведена на рис. 1.

Джерело: розраховано на основі [8]

Рис. 1. Динаміка сальдо зовнішньої торгівлі продукції харчової промисловості України за 2009-2013 рр., млрд. дол. США

За весь аналізований проміжок часу спостерігається значне перевищення обсягу експорту над обсягом імпорту продукції харчової промисловості, яке становить понад 60%. Але слід відзначити негативну тенденцію поступового зростання частки імпорту у структурі внутрішнього споживання протягом останніх років з 11,4 % у 2005 р. до 18,3 % у 2013 р. Втім значне перевищення обсягу експорту над обсягом імпорту продукції харчової промисловості пояснюється високою часткою продажу продовольчих товарів, вироблених на території України, у структурі роздрібного товарообороту продовольчих товарів, яка у 2013 році становила 87,2 %.

Проте тенденція щодо співвідношення експорту та імпорту продовольчих товарів з високою доданою вартістю інша (табл. 3)

Таблиця 3

Динаміка зовнішньої торгівлі готовими харчовими продуктами

(млн. дол. США)

Роки	Експорт			Імпорт			Сальдо
	млн. дол. США	до попереднього року, %	до загального обсягу, %	млн. дол. США	до попереднього року, %	до загального обсягу, %	млн. дол. США
2007	2056,2	147,5	4,2	2090,9	126,4	3,4	-34,7
2008	2518,2	120,2	3,8	2679,2	128,1	3,1	-161
2009	2088,1	82,9	5,3	2034,3	75,9	4,5	53,8
2010	2571,1	123,1	5	2504,9	123,1	4,1	66,1
2011	2939,1	114,3	4,3	3026,7	120,8	3,7	-87,6
2012	3511,9	119,5	5,1	2965,4	98	3,5	546,5
2013	3571,7	101,7	5,6	3219,5	108,6	4,2	352,2

Джерело: розраховано на основі [8]

Сальдо зовнішньої торгівлі готовими харчовими продуктами становило у 2013 році майже 10% від сальдо зовнішньої торгівлі продовольчими продуктами, показник був нижчий ніж у 2012 році (13%). Це є підтвердженням того, що у разі пролонгування існуючої політики, Україна залишиться експортером переважно сировинних товарів з низкою доданою вартістю, про що свідчить здійснений аналіз експорту-імпорту готових продовольчих продуктів (табл. 4 і табл. 5).

Таблиця 4

Динаміка структури експорту готових харчових продуктів за період 2009-2013 рр.

(тис. дол. США)

Показники	Роки					Темп змін обсягів експорту			
	2009	2010	2011	2012	2013	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012
IV. Готові харчові продукти	2088052	2571067	2939139	3493917	3557168	123,1	114,3	118,9	101,8
продукти з м'яса, риби	37984,8	48687,2	50072,6	65028,1	58947,9	128,2	102,8	129,9	90,6
цукор і кондитерські вироби з цукру	165184,6	206502,6	241879,3	341218,3	259390,6	125,0	117,1	141,1	76,0
какао та продукти із нього	448559,9	591611,9	675726,5	662341,4	556813,3	131,9	114,2	98,0	84,1
готові продукти із зерна	204966,5	254289,7	339018,9	377482,5	413145,4	124,1	133,3	111,3	109,4
продукти переробки овочів	148253,1	210389,5	228319,6	323453,7	404190,6	141,9	108,5	141,7	125,0
різні харчові продукти	88410,8	122919,8	162429,3	195387,8	252120,5	139,0	132,1	120,3	129,0
алкогольні і безалкогольні напої та оцет	458628,6	443700	383045,5	385003,9	396807	96,7	86,3	100,5	103,1
залишки і відходи харчової промисловості	322097,5	479069,4	626635,6	877722,8	923387,3	148,7	130,8	140,1	105,2
тютюн і промислові замінники тютюну	213966,3	213896,9	232011,6	266278,4	292365,5	100,0	108,5	114,8	109,8

Джерело: розраховано на основі [8]

Як свідчать наведені у таблиці 4 дані, серед експорту готових виробів харчової промисловості найбільшу частку складає експорт залишків та відходів харчової промисловості (26% у 2013році) і какао та продукти із нього (15,7% у 2013 році). Проте, якщо за останні роки спостерігається зниження обсягів експорту какао та продукти із нього, то експорт залишків та відходів харчової промисловості зростає.

Таблиця 5

Динаміка структури імпорту готових харчових продуктів за період 2009-2013 рр.

(тис. дол. США)

Показники	Роки					Темп змін обсягів експорту			
	2009	2010	2011	2012	2013	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012
IV. Готові харчові продукти	2034278	2504927	3026726	2965371	3218804	123,1	120,8	98,0	108,5
продукти з м'яса, риби	78715,5	100279,5	124377,5	140804,9	152189,1	127,4	124,0	113,2	108,1
цукор і кондитерські вироби з цукру	87551,1	231355,6	230705,3	83496,1	88333,5	264,3	99,7	36,3	105,8
какао та продукти з нього	302339,1	407333,7	491785,5	449593,2	460743,2	134,7	120,7	91,4	102,5
готові продукти із зерна	96161,7	125757,2	164765,7	170859,1	215823,9	130,8	131,0	103,7	126,3
продукти переробки овочів	196391,6	223306,6	277284,2	267017,9	297679,5	113,7	124,2	96,3	111,5
різні харчові продукти	421873,2	466458,5	592067	593535,6	659329,1	110,6	126,9	100,2	111,1
алкогольні і безалкогольні напої та оцет	189063,2	270553,3	421023,7	492814,1	604854,3	143,1	155,6	117,1	122,7
залишки і відходи харчової промисловості	206616	208437,6	247118,6	259625,7	286109,9	100,9	118,6	105,1	110,2
тютюн і промислові замінники тютюну	455566,8	471445	477598,2	507624	453741	103,5	101,3	106,3	89,4

Джерело: розраховано на основі [8]

Серед готових продуктів, що експортувалися у 2013 році в Україну, найбільшу питому вагу займали алкогольні і безалкогольні напої та оцет – 18,8% і вироби з какао – 14,3%; протягом аналізованого періоду спостерігається їх зростання. Проте, частка імпорту м'ясо- і рибопродуктів незначна – 4,7%, але що є позитивним, так це зростання експортування в країну цих продуктів. Також звертаємо увагу на існування зростання імпорту залишків і відходів харчової промисловості, але їх обсяг не значний – 8,9% у 2013 році.

З метою збільшення експорту продовольчих товарів з високою доданою вартістю необхідним є перехід на інтенсивний інноваційний розвиток як харчової промисловості, так

і АПК в цілому, насамперед за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій. Це пов'язано з тим, у вітчизняній харчовій промисловості питомі енерговитрати на одиницю продукції в 1,2–2 рази вищі, ніж в розвинених країнах. Вартість енергоресурсів у структурі собівартості продукції в більшості галузей становить майже п'яту частину, тоді як у країнах з розвиненою ринковою економікою цей показник не перевищує 5–6%, що свідчить про наявність значних резервів енергозбереження в галузі. Найбільш енергомісткими галузями харчової промисловості є цукрова, олійно-жирова, спиртова – вони споживають 85% її паливно-енергетичних ресурсів [с.40]. У цьому зв'язку, енергозбереження стає пріоритетним напрямом розвитку галузі.

Висновки. Поведений аналіз структури експорту-імпорту готової харчової продукції вказує на необхідність впровадження ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій. Тому державна політика розвитку харчової промисловості на сучасному етапі має бути спрямована на:

- стимулювання залучення інвестицій у впровадження ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій та систем управління якістю та безпечністю харчової продукції;
- використання сертифікації з метою обмеження імпорту неякісної та небезпечної для здоров'я людей харчової продукції;
- розширення доступу підприємств до довгострокових позикових коштів на модернізацію та створення нових виробничих потужностей;
- розвиток форм співробітництва малих та середніх підприємств галузі.

Література.

1. Саблук П. Основні положення нової економічної парадигми національної продовольчої безпеки України в XXI ст. /П. Саблук // Економіка України. – 2002. – № 5. – С. 54-60.
2. Варченко О. К вопросу соединения государственного и рыночного регулирования продовольственной безопасности /О. Варченко // Экономика Украины. - 2004. - № 7. - С. 53-59.
3. Дейнеко Л., Купчак П. Розвиток стратегічного потенціалу харчової промисловості України [Текст] // Харчова і переробна промисловість: Щомісячний науково-виробничий журнал.- 2009.- № 6.- с.234.
4. Крисанов Д. Ф. Потенціал харчових галузей АПК України: структурні трансформації та результативність використання /Д. Ф. Крисанов, Л. О. Удова, О. М. Варченко //Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. – 2013. – № 1. – С. 121-135.
5. Федулова І. В. Стратегічні пріоритети розвитку харчової промисловості України в контексті забезпечення продовольчої безпеки / І. В. Федулова, Т. Л. Мостенська //Європейський Союз продовольчого сектора після останнього розширення - висновки на майбутнє CAP. - Варшава: IAFE-NRI,2011. - № 6.1. - С. 209-231
6. Українські підприємства поліпшують якість продукції //Інформаційний бюлетень КМУ, режим доступу: http://www.info-kmu.com.ua/2013-12-16-000000pm/article/17371196.html
7. Пасхавер Б. Продовольственный аспект преодоления бедности /Б. Пасхавер // Экономика Украины. - 2004. - № 10. - С. 71-76.
8. Статистичні дані Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/.
9. Сичевський М. П. Удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку харчової промисловості України / М. П. Сичевський. – К.: Наук. світ, 2004. – 374 с.

References.
1. Sabluk P. Osnovni polozhennya novoyi ekonomichnoyi paradyhmy natsional'noyi prodovol'choyi bezpeky ukrayiny v khkhi st. /P. Sabluk // Ekonomika Ukrayiny. – 2002. – № 5. – s. 54-60.
2. Varchenko O. K Voprosu soedynenyya hosudarstvennoho y гынochnoho rehulyrovanyya prodovol'stvennoy bezopasnosty /O. Varchenko // экonomyka Vkraynы. - 2004. - № 7. - s. 53-59.
3. Deyneko I., Kupchak P. Rozvytok stratehichnoho potentsialu kharchovoyi promyslovosti Ukrayiny [tekst] // Kharchova i pererobna promyslovist': Shchomisyachnyy naukovo-vyrobnychyy zhurnal.- 2009.- № 6.- s.234.
4.Krysanov D. F. Potentsial kharchovykh haluzey APK Ukrayiny: strukturni transformatsiyi ta rezul'tatyvnist' vykorystannya /D. F. Krysanov, I. O. Udova, O. M. Varchenko //Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Finansy i kredyt. – 2013. – № 1. – s. 121-135.
5. Fedulova I. V. Stratehichni priorytety rozvytku kharchovoyi promyslovosti Ukrayiny v konteksti zabezpechennya prodovol'choyi bezpeky / I. V. Fedulova, T. L. Mostens'ka //Yevropeys'kyy Soyuz prodovol'choho sektora pislya ostann'oho rozshyrennya - vysnovky na maybutnye CAP. - Varshava: IAFE - NRI ,2011. - № 6.1. - s. 209-231
6. Ukrayins'ki pidpryyemstva polipshuyut' yakist' produktsiyi //informatsiynyy byuleten' KMU, rezhym dostupu: http://www.info-kmu.com.ua/2013-12-16-000000pm/article/17371196.html
7. Paskhaver B. Prodovol'stvennыy aspekt preodolenyya bednosty /B. Paskhaver // экonomyka Ukraynы. - 2004. - № 10. - s. 71-76.
8. Statystychni dani Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrayiny [Elektronnyy resurs] — Rezhym dostupu: www.ukrstat.gov.ua/.
9. Sychevs'kyy M. P. Udoskonalennya orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku kharchovoyi promyslovosti ukrayiny / M. P. Sychevs'kyy. – K.: Nauk. svit, 2004. – 374 s.

Кундеева Г.А., к.э.н., доцент, докторант,
Национальный университет пищевых технологий
Мартынюк Л.А., к.э.н., доцент,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка

ПРОДОВОЛЬСТВЕННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНЫ: СТРУКТУРНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Рассмотрены состояние и перспективы развития пищевой промышленности Украины. Определены возможности структурных сдвигов в деятельности предприятий пищевой промышленности. Проанализирована структура производства, а также идентифицирована структура и динамика изменений экспорта и импорта основных продовольственных групп. Предложены основные направления выхода пищевой промышленности из кризисного состояния и обеспечения продовольственной безопасности страны.

Ключевые слова: *пищевая промышленность, продовольственная безопасность, экспорт продовольствия, импорт продовольствия.*

Kundieieva G., Ph.D., associate professor, doctoral,
National University of Food Technologies
Martynyuk L., Ph.D in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko University of Kyiv

THE FOOD SECURITY OF UKRAINE: STRUCTURAL CHANGES IN FOOD INDUSTRYPERFORMANCE.

The conditions and development prospects of Ukrainian food industry are considered. The probability of structural changes in the food industry performance is determined. The production structure is analyzed. The structure of crucial food groups and the export turnover and the import turnover of these groups are identified. Crisis development of the food industry and the directions of the food security assurance are offered.

Keywords: *food industry, food security, food export, food import.*